

انواع بازارهای سرمایه فعال در ایران

۱ بورس اوراق بهادار چیست؟

به بورسی که در آن دارایی‌های مالی یا اصطلاحاً دارایی‌های کاغذی خرید و فروش می‌شود، بورس اوراق بهادار می‌گویند. در حال حاضر بورس اوراق بهادار به نام‌های بورس تهران و فرابورس در بازار سرمایه ایران فعالند.

۲ بورس کالا چیست؟

به بورسی که در آن دارایی‌های واقعی یا کالاهای فیزیکی خرید و فروش شود، بورس کالا می‌گوییم. در حال حاضر در چارچوب بازار سرمایه ایران بورس کالای ایران و بورس انرژی در این حوزه فعالیت می‌کنند.

هلمشهرهای

تاریخچه

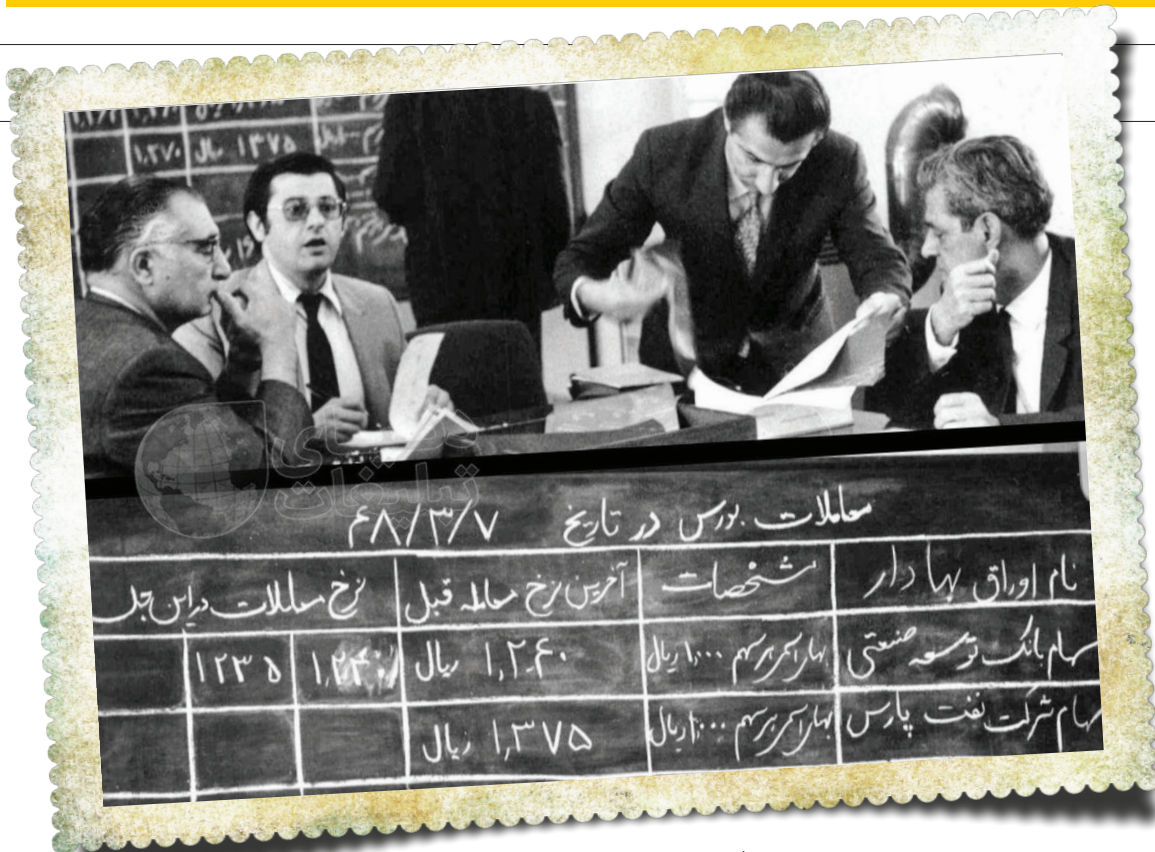
خانه آقای «واندر بورس»

به اعتقاد اغلب کارشناسان، پیدایش واژه بورس به قرن پانزدهم میلادی بازمی‌گردد. در آن زمان بازرگانان و کسبه شهر بروژ (Bruges) در بلژیک در میدانی به نام تر-بورس (TerBeurze) در مقابل خانه اشراف‌زاده‌ای به نام «واندر بورس» جمع می‌شدند و خرید و فروش می‌کردند. به همین علت از آن تاریخ به بعد مکان‌هایی که مردم در آنجا خرید و فروش می‌کردند، به بورس معروف شدند.

البته در آن زمان این مکان‌ها نظم و انضباط خاصی نداشتند و همه می‌توانستند بدون کمترین محدودیتی در آنجا فعالیت کنند؛ اما به مرور نظم و انضباط خاصی در این مکان‌ها حاکم شد؛ به نحوی که پس از مدتی فقط بازرگانان، صرافان و دلان اجازه پیدا کردند در این مکان‌ها به خرید و فروش بپردازند. در گذر زمان، تالارهای مسقف بورس شکل گرفت و بازرگانان که تا پیش از آن در هوای آزاد خرید و فروش می‌کردند، برای خرید و فروش به این تالارها می‌رفتند. در بسیاری از منابع علمی و تاریخی، زمان آغاز به کار تالارهای مسقف بورس را به عنوان تاریخ رسمی تأسیس بورس در دنیا معرفی می‌کنند؛ اگرچه همان‌طور که گفتیم، پیشینه آن به قبل از آن تاریخ و به قرن پانزدهم میلادی برمی‌گردد.

اولین بورس اوراق بهادار جهان در اوایل قرن هفدهم میلادی در آمستردام هلند تشکیل شد و کمپانی هند شرقی نخستین شرکتی بود که سهام خود را در آن عرضه کرد. فعالیت‌های مرتبط با بورس در لندن نیز از اوایل قرن هجدهم میلادی و در قهوه‌خانه‌ها شروع شد. این فعالیت‌ها در سال ۱۷۷۳ میلادی با خرید ساختمانی مستقل توسط معامله‌گران وارد فصل جدیدی شد. در نهایت سوم مارس ۱۸۰۱ میلادی، بورس لندن فعالیت رسمی خود را آغاز کرد.

اما تاریخچه تأسیس بورس نیویورک به عنوان سومین بورس بزرگ در گستره تاریخ با سایر بورس‌ها متفاوت است. در ۱۷ می ۱۷۹۲، ۲۴ کارگزار بازار سهام در خیابان وال استریت نیویورک زیر درخت چناری دور هم جمع شدند و توافقنامه‌ای امضا کردند که به توافقنامه «درخت چنار» مشهور شد. آنها در ۸ مارس ۱۸۱۷ با تنظیم اساسنامه‌ای شروع به کار بورس نیویورک را رسمیت بخشیدند. با شروع فعالیت بورس‌های بزرگ جهان به تدریج سایر کشورها نیز دارای بورس شدند؛ تا آنجا که امروز کمتر کشوری را می‌توان یافت که بورس نداشته باشد.

بورس در ایران چگونه شکل گرفت؟

بازار ۵۷ ساله سهام

مطالعات اولیه درباره تأسیس بورس در ایران به سال ۱۳۱۵ هجری شمسی برمی‌گردد. در این سال فردی بلژیکی به نام «ران لوترفلد» پس از انجام مطالعات گسترده درباره تأسیس بورس در ایران، اساسنامه داخلی بورس را تهیه و به مسئولان ایرانی ارائه کرد؛ با توجه به وضعیت آن زمان و وقوع جنگ جهانی دوم، عملاً موضوع بررسی و تأسیس بورس در ایران بیش از ۲۵ سال به تأخیر افتاد. بالاخره سال ۱۳۴۱ موافقتنامه اولیه تأسیس بورس سهام تنظیم و پس از ۴ سال در سال ۱۳۴۵ قانون تشکیل بورس اوراق بهادار در مجلس تصویب شد. یک سال بعد، در پانزدهم بهمن‌ماه سال ۱۳۴۶، بورس اوراق بهادار تهران با انجام چند معامله روی سهام بانک توسعه صنعتی و معدنی، به‌طور رسمی فعالیت خود را آغاز کرد.

مزایای بورس برای سرمایه‌گذاران

حتماً این سؤال برای شما ایجاد شده است که سرمایه‌گذاری در بورس و خرید سهام شرکت‌ها برای سرمایه‌گذاران چه نفعی دارد؟

۱ کسب درآمد

یکی از اهداف اصلی هر فرد در سرمایه‌گذاری کسب سود و درآمد است. سرمایه‌گذاری در بورس، اگر به‌صورت صحیح و آگاهانه باشد، از طریق این هدف را تأمین می‌کند؛ یکی در یافت سود نقدی و دیگری افزایش قیمت سهام.

۲ امنیت و شفافیت در سرمایه‌گذاری

یکی از مهم‌ترین مزایای سرمایه‌گذاری در بورس، امنیت در سرمایه‌گذاری و برخورداری از حمایت قانون و مقررات است. بنابراین اگر چه شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس شرکت‌هایی بزرگ و معتبرند و اغلب دچار مشکل نمی‌شوند، قانونگذار با در نظر گرفتن تمهیداتی اطمینان لازم را برای سهامداران فراهم می‌کند.

۳ حفظ سرمایه در مقابل تورم

به‌طور معمول ارزش پول در طول زمان خودبه‌خود کاهش می‌یابد و با توجه به تورم موجود در جامعه، در صورتی که افراد پس‌اندازهای خود را در جای مناسبی سرمایه‌گذاری نکنند، ارزش آن کاسته خواهد شد. برای حفظ ارزش پول در طول زمان، مناسب‌ترین راه‌حل، سرمایه‌گذاری است؛ سرمایه‌گذاری در بورس هم یکی از بهترین گزینه‌ها در این روش‌هاست.

۴ قابلیت نقدشوندگی خوب

یکی از ویژگی‌های بیک‌داری خوب این است که قابلیت نقدشوندگی بالایی داشته باشد؛ یعنی بتوان آن را سریع به پول نقد تبدیل کرد. وقتی در بورس سرمایه‌گذاری می‌کنید، به محض تصمیم به فروش می‌توانید تقاضای فروش خود را در سامانه‌های معاملاتی ثبت کنید و حتی در شرایط بحرانی نیز سهام، در کوتاه‌ترین زمان ممکن، به پول نقد تبدیل خواهد شد.

بورس‌های فعال در ایران

بورس اوراق بهادار تهران که در آن سهام شرکت‌ها و سایر اوراق بهادار مانند اوراق مشارکت خرید و فروش می‌شود.

فرابورس ایران که در آنجا هم سهام شرکت‌هایی که بنا به دلایلی موفق به پذیرش اوراق بهادار تهران نمی‌شوند دادوستد می‌شود.

بورس کالای ایران که در آن انواع کالاهای مانند محصولات پتروشیمی، فلزات، محصولات کشاورزی و... خرید و فروش می‌شود.

بورس انرژی که به‌تازگی تأسیس شده است و در آن حامل‌های انرژی از جمله برق، زغال‌سنگ و کک خرید و فروش می‌شود.

تفاوت بورس با بازار سنتی

شاید بتوان رسمی بودن، شفافیت و برخورداری از پشتوانه محکم قانونی را مهم‌ترین تفاوت‌های بورس با بازارهای سنتی دانست.

۱ بورس، برخلاف بازارهای سنتی، یک بازار کاملاً رسمی است و خرید و فروش در آن بر اساس قوانین، مقررات و ضوابط مشخص و نظام‌مند انجام می‌شود.

۲ تفاوت دوم بورس با بازارهای سنتی، شفافیت بالای بورس است؛ به این معنا که وقتی فردی تصمیم به خرید یا فروش سهام یک شرکت در بورس می‌گیرد، به راحتی و صرفاً با دسترسی به اینترنت می‌تواند به همه اطلاعات مربوط به آن شرکت دسترسی داشته باشد و بعد از بررسی کامل این اطلاعات درباره خرید یا فروش سهام آن شرکت تصمیم‌گیری کند؛ در حالی که بازارهای سنتی از چنین شفافیتی برخوردار نیستند.

۳ تفاوت دیگر بورس با بازارهای سنتی به برخورداری فعالان بورس از پشتوانه قانونی مربوط است؛ به این معنا که با توجه به اهمیت فوق‌العاده بورس در نظام اقتصادی کشور، قانونگذار قوانین، مقررات و ساختارهای لازم را برای حفظ حقوق سرمایه‌گذاران در بورس در نظر گرفته است تا سرمایه‌گذاران با اطمینان خاطر از عدم بروز اتفاقاتی مثل سوءاستفاده، کلاهبرداری و... در این بازار سرمایه‌گذاری کنند؛ مزیتی که در بازارهای سنتی وجود ندارد.